

4. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, KIERUNKI I ZADANIA EKOLOGICZNE

4

- 5 W rozdziałach 2 i 3 przeprowadzono analizę stanu środowiska oraz uwarunkowań społeczno-gospodarczych na terenie Powiatu Chrzanowskiego. Szczegółowo omówiono poszczególne elementy środowiska i towarzyszące im zagrożenia. Konieczne jest ustalenie głównych zasad polityki ekologicznej powiatu w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska. Poniżej wyznaczono cele ekologiczne, po osiągnięciu, których powinna nastąpić poprawa konkretnego elementu środowiska. Wyznaczono kierunki służące do osiągnięcia poszczególnych celów ekologicznych oraz konkretne zadania ekologiczne prowadzące do realizacji wyznaczonych kierunków, a tym samym celów ekologicznych. Działania te mają charakter krótko- i długookresowy i powinny być realizowane aż do osiągnięcia założonego celu.
- 6 Cele i zadania ekologiczne zostały zestawione w formie tabelarycznej wraz z harmonogramem realizacji oraz jednostką realizującą wyznaczone zadania. Wszystkie wyznaczone cele oraz kierunki działań i zadania stanowią podstawę realizacji polityki ekologicznej powiatu.

4.1. Cele polityki ekologicznej powiatu

Postawione do osiągnięcia cele polityki ekologicznej Powiatu Chrzanowskiego są zgodne z założeniami II Polityki Ekologicznej Państwa oraz z założeniami „Programu zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska województwa małopolskiego na lata 2001-2015 - Nasza Zielona Małopolska”.

Jednym z ważniejszych elementów, dla Powiatu Chrzanowskiego, uwzględnionym w II Polityce Ekologicznej Państwa jest stworzenie warunków i wykreowanie mechanizmów sprzyjających zagospodarowaniu terenów przemysłowych zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Został stworzony Program Rządowy dla Terenów Przemysłowych, a przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 27 kwietnia 2004 roku. Przyjęty Program zakłada do roku 2010 maksymalne zagospodarowanie nieużytków przemysłowych i zamkniętych składowisk odpadów przemysłowych i komunalnych oraz realizację programu pełnej inwentaryzacji, rozpoznania i rekultywacji tzw. starych składowisk.

W „Programie Zrównoważonego Rozwoju i Ochrony Środowiska Województwa Małopolskiego” określono nadrzędny długoterminowy cel:

„Racjonalne zagospodarowanie przestrzenne Województwa Małopolskiego, spajające funkcje środowiskowe, gospodarcze i kulturowe zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju”.

Główne zasady polityki ekologicznej Powiatu Chrzanowskiego wynikają z założeń przyjętych w polityce ekologicznej Województwa Małopolskiego:

1. Zasada likwidacji aktualnych problemów. W dziedzinie ochrony środowiska są to:
  - zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych I poziomu wodonośnego (zanieczyszczenia rolnicze obszarowe, ścieki komunalne i przemysłowe);
  - gospodarka odpadami (komunalnymi, przemysłowymi i niebezpiecznymi);
  - emisje zanieczyszczeń ze środków transportu i kotłowni lokalnych lub pieców indywidualnych opalanych węglem (tzw. „niska emisja”);
  - emisje zanieczyszczeń z zakładów przemysłowych;
  - tereny zdegradowane;
  - nadmierny hałas w centrach miejscowości lub przy obiektach przemysłowych;
  - ubożenie zasobów naturalnych.
2. Zasada prewencji czyli zapobiegania przyszłym problemom. Zasada ta dotyczy rozwoju dziedzin gospodarki, mogących negatywnie oddziaływać na środowisko. Dla skutecznego

przeciwdziałania potencjalnym problemom niezbędne jest wskazanie terenów, sektorów dziedzin sprzyjających rozwojowi problemów środowiskowych. Działania prewencyjne powinny być podejmowane na etapie powstawania zanieczyszczeń, podczas ich emisji oraz w miejscu ich odbioru.

3. Zasada spójności. Zasada ta dotyczy zintegrowanej polityki rozpatrywania problemów rozwojowych z problemami ochrony środowiska.
4. Zasada oszczędnego korzystania z zasobów naturalnych. Zasada ta zaleca prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie oszczędnego korzystania z nieodnawialnych zasobów oraz propagowanie oszczędnego korzystania z zasobów odnawialnych.
5. Zasada odpowiedzialności grup zadaniowych. Wdrażanie programu ochrony środowiska powinno być realizowane przy udziale wszystkich grup zadaniowych uczestniczących w programie, dla programu powiatowego są to: powiat, gminy, jednostki związane z przemysłem, jednostki związane z rolnictwem, organizacje pozarządowe i inne.
6. Zasada regionalizmu. Zasada ta oznacza, że każdy region ma prawo do własnej polityki społeczno-gospodarczej i ekologicznej.

Jako cel nadrzędny polityki ekologicznej Powiatu Chrzanowskiego przyjęto:

***„Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy powiatu chrzanowskiego
zapewniający wysoką jakość środowiska”***

Program działań niezbędnych dla realizacji polityki ekologicznej Powiatu Chrzanowskiego, w zakresie ochrony środowiska, powinien być osiągnięty poprzez realizację celów i zadań prowadzących do osiągnięcia poprawy stanu obecnego dla poszczególnych elementów środowiska:

- poprawa jakości powietrza atmosferycznego,
- poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- racjonalne korzystanie z zasobów glebowych,
- racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych,
- ochrona obszarów i obiektów przyrodniczych,
- zwiększenie lesistości powiatu,
- zmniejszenie uciążliwości hałasu i promieniowania elektromagnetycznego dla mieszkańców i środowiska,
- prawidłowa gospodarka odpadami,
- zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

Realizacja wyznaczonych celów, kierunków i zadań ekologicznych, w odniesieniu do konkretnych elementów środowiska, będzie elementem wypełniania zadań określonych w polityce ekologicznej państwa i powinna prowadzić do zrównoważonego rozwoju powiatu.

Znaczącym zadaniem jest podjęcie działań prowadzących do włączenia części obszaru Powiatu Chrzanowskiego do zadań Programu Rządowego dla Terenów Poprzemysłowych. Potrzeba takiego postępowania wiąże się z zaniechaniem eksploatacji i znacznym zanieczyszczeniem terenów poprzemysłowych na obszarze byłego Zakładu Surowców Ogniotrwałych „Górka” w Trzebini (w tym zbiornika wodnego) oraz byłych Zakładów Metalurgicznych w Trzebini.

4.2. Ochrona powietrza atmosferycznego

Zgodnie z przepisami prawa, ochrona powietrza polega na zapobieganiu powstawaniu zanieczyszczeń, ograniczaniu lub eliminowaniu wprowadzonych do powietrza substancji zanieczyszczających w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu lub utrzymania ich na poziomie dopuszczalnych wielkości.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości poprzez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych poziomów lub zmniejszanie, jeżeli poziomy te nie są dotrzymane. Obowiązkiem Ministra Środowiska jest ustalenie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz warunków, w jakich ustala się poziomy tych substancji Oceny jakości powietrza dokonuje się w strefach, które stanowią miasta i aglomeracje o liczbie ludności większej niż 250 tys. oraz obszary powiatów nie wchodzących w skład aglomeracji.

Na podstawie pomiarów wskazuje się strefy, gdzie następuje przekroczenie dopuszczalnych poziomów poszczególnych substancji. Klasyfikacji stref dokonuje się ze względu na kryterium zdrowia ludzi oraz ochrony roślin. Dla stref, w których nastąpią naruszenia, Wojewoda w porozumieniu ze Starostą określa program ochrony powietrza, mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych.

Uwzględniając założenia ochrony powietrza określono *cel ekologiczny*:
Zapewnienie wysokiej jakości powietrza oraz redukcja emisji pyłów i gazów.

Dla osiągnięcia postawionego celu określono kierunki działań ekologicznych:

- Ograniczenie emisji w sektorze komunalnym i przemysłowym,
- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych.

4.2.1. Ograniczenie emisji w sektorze komunalnym i przemysłowym

W powiecie chrzanowskim głównym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza jest tzw. emisja antropogeniczna, wynikająca z działalności człowieka. Emisja antropogeniczna obejmuje emisję z zakładów przemysłowych i energetycznych, emisję niską z gospodarki komunalnej oraz emisję komunikacyjną. Potencjał przemysłowy powiatu i związana z nim emisja zanieczyszczeń do powietrza skupiona jest głównie na terenie miejscowości: Chrzanów, Trzebinia i Alwernia. Zakłady przemysłowe, które potencjalnie mogą negatywnie oddziaływać na stan powietrza atmosferycznego na obszarze powiatu chrzanowskiego to przede wszystkim:

- Grupa Kapitałowa Rafinerii Trzebinia – zakład posiada instalację do absorpcji siarkowodoru z gazów podestylacyjnych przy pomocy ługu sodowego oraz tzw. dachy pływające i inne instalacje służące ograniczaniu emisji do powietrza;
- Zakłady Chemiczne Alwernia – istniejące emitory wyposażone są w urządzenia o wysokiej skuteczności (filtry tkaninowe lub wielostopniowe systemy odpylania);
- Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Chrzanowie – zakład posiada urządzenia odpylające sukcesywnie modernizowane celem zwiększenia ich skuteczności i dostosowania do standardów emisji; zakład bierze udział w programie likwidacji niskiej emisji na terenie powiatu chrzanowskiego;
- Elektrownia „Siersza” w Trzebini – wszystkie bloki energetyczne wyposażone są w elektrofiltry o wysokiej skuteczności odpylania oraz w palniki niskoemisyjne dla usuwania związków azotu; zakład bierze udział w programie ograniczenia niskiej emisji na terenie powiatu chrzanowskiego;
- Składowisko odpadów poflotacyjnych ZG Trzebionka – powierzchnia stawu osadowego mogącego być źródłem pylenia, zakład prowadzi działania ograniczające to zjawisko (nasadzenia drzew i krzewów na zboczach stawu osadowego, prowadzone zraszanie zboczy stawu);
- „Ocynkownia Śląsk” Sp. z o.o. w Chrzanowie;
- Nadwiślańska Spółka Energetyczna Sp. z o.o. Brzeszcze, Zakład Ciepłowniczy Nr 3 w Libiążu (kotłownia KWK Janina Ruch I);
- PPH „Dolomit” Sp. z o.o. w Krakowie, Zakład Przeróbczy w Libiążu – emisja niezorganizowana, pylenie wtórne)

Ograniczenie emisji w sektorze komunalnym oraz w sektorze handlu i usług zostanie osiągnięte poprzez stopniową likwidację tzw. „niskiej emisji”. Zanieczyszczenie powietrza

pochodzące z ogrzewania w sektorze komunalnym stanowi w miastach około 50% ogólnej emisji zanieczyszczeń, zaś na terenach wiejskich około 80%. Źródłem powstawania zanieczyszczeń jest przede wszystkim wykorzystywanie w przestarzałych urządzeniach grzewczych paliwa w postaci niskiej jakości węgla, a także różnego rodzaju materiały odpadowe.

Zadania ekologiczne:

- Identyfikacja występowania i możliwości wykorzystania źródeł energii odnawialnej (m.in. energia słoneczna, zasoby wód podziemnych, zasoby wód kopalnianych, ciepło gruntu, biogaz).
- Termomodernizacja budynków stanowiących mienie powiatu lub gmin oraz obiektów prywatnych.
- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza z procesów przemysłowych.
- Wprowadzenie prawidłowego systemu odgazowania na składowiskach odpadów komunalnych.
- Kontynuacja działań w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego, możliwość powstania nowych emitorów przy wdrażaniu nowych i unowocześnianiu stosowanych technologii, zmiana systemów oczyszczania gazów i pyłów na bardziej sprawne
- Wprowadzanie technologii ograniczających emisję zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do środowiska, w tym modernizacja urządzeń odciążowych i odpylających.
- Opracowanie programów ochrony powietrza dla stref, w których nastąpiło naruszenie dopuszczalnych poziomów zanieczyszczenia powietrza.
- Rozbudowa i przebudowa sieci gazowniczej w poszczególnych gminach powiatu.
- Ograniczenie niskiej emisji poprzez modernizację i eliminację lokalnych kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych opalanych węglem lub koksem.
- Wyznaczenie stref buforowych pomiędzy nowoprojektowanymi centrami przemysłu lub centrami usług.
- Ograniczanie niskiej emisji poprzez zastosowanie paliw alternatywnych (wierzba, malwa, rzepak, słoma), kolektorów słonecznych, pomp ciepła lub kotłów gazowych nowej generacji.
- Centralizacja uciepłowienia prowadząca do likwidacji małych kotłowni i indywidualnych palenisk domowych.
- Zorganizowanie wsparcia finansowego dla mieszkańców zamieniających ogrzewanie węglowe na bardziej ekologiczne i wykonujących inwestycje termomodernizacyjne.
- Prowadzenie edukacji ekologicznej społeczeństwa na temat wykorzystania proekologicznych nośników energii i szkodliwości spalania materiałów odpadowych (szczególnie tworzyw sztucznych).

4.2.2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych

Istotnym zagrożeniem dla środowiska i zdrowia człowieka jest ruch drogowy. Zwiększające się natężenie ruchu, stan dróg oraz stan techniczny pojazdów stanowią źródło zagrożeń, w tym przyczyniają się do wzrostu emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Zadania ekologiczne:

- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z obszaru miast powiatu (budowa obejść drogowych, obwodnic), przebudowa dróg o małej przepustowości.
- Rozbudowa infrastruktury drogowej.
- Bieżąca modernizacja dróg i ciągów komunikacyjnych.
- Rozbudowa transportu publicznego na terenie powiatu oraz zachęcanie mieszkańców do korzystania z tego rodzaju transportu.

Grupa Kapitałowa Rafinerii Trzebinia S.A. wprowadza działania zmierzające do ochrony powietrza atmosferycznego poprzez zmniejszenie emisji spalin. Są to: budowa instalacji do produkcji biopaliw oraz budowa instalacji hydorafinacji parafin i inne.

4.3. Ochrona zasobów wodnych

Podstawą ochrony wód jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Ochrona wód polega na zapewnieniu jak najlepszej ich jakości, w tym utrzymywaniu ilości wody na poziomie zapewniającym ochronę równowagi biologicznej. Szczególną uwagę zwraca się na ochronę wód podziemnych, polegającą na zmniejszeniu ryzyka zanieczyszczeniem poprzez ograniczenie oddziaływania na obszary ich zasilania oraz utrzymywaniu równowagi zasobów tych wód.

Szczegółowe zasady ochrony wód powierzchniowych i podziemnych określa ustawa Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 roku. ustawa Prawo Wodne. Zakłada ona gospodarowanie wodami zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, uwzględniające zasadę wspólnych interesów i powinno być realizowana przez współpracę administracji publicznej, użytkowników wód i przedstawicieli lokalnej społeczności.

Prawo wodne reguluje m.in. zagadnienia własności wód, zasady korzystania i ochrony wód oraz zarządzania wodami, określa instrumenty zarządzania wodami. Wody podlegają ochronie, niezależnie od tego czyją stanowią własność. Celem ochrony wód jest utrzymywanie lub poprawa jakości wód, biologicznych stosunków w środowisku wodnym i na obszarach zalewowych, tak aby wody osiągnęły co najmniej dobry stan ekologiczny i w miarę potrzeb nadawały się do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia, bytowania w warunkach naturalnych ryb oraz rekreacji i uprawiania sportów wodnych. Ochrona wód podziemnych polega na unikaniu, eliminacji lub ograniczaniu zanieczyszczeń wód oraz zapobieganiu niekorzystnym zmianom naturalnych przepływów wody albo naturalnych poziomów zwierciadła wody.

Odpowiedzialność za wydawanie oraz weryfikację pozwoleń wodnoprawnych m.in. na szczególne korzystanie z wód, wykonanie urządzeń wodnych i regulację wód należy do Starosty, jako organu ochrony środowiska. Starosta sprawuje ponadto kontrolę i nadzór nad działalnością spółek wodnych i związków wałowych.

Uwzględniając założenia ochrony zasobów wodnych określono *cel ekologiczny*:
Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych, rozbudowa systemu kanalizacji oraz racjonalne zużycie wody i ochrona przed powodzią.

Dla osiągnięcia postawionego celu określono kierunki działań ekologicznych:

- Zarządzanie zasobami wodnymi,
- Ochrona jakości zasobów wodnych,
- Ochrona przeciwpowodziowa.

4.3.1. Zarządzanie zasobami wodnymi

Zarządzanie zasobami wodnymi jest jednym z podstawowych zagadnień mających wpływ na rozwój regionu i jakość życia na jego obszarze. Ma to istotne znaczenie dla Powiatu Chrzanowskiego ze względu na ujmowanie zasobów wód podziemnych w celach pitnych i na potrzeby gospodarce powiatu oraz średnią jakość wód powierzchniowych.

Kształtowanie stosunków wodnych, w zakresie wód powierzchniowych i podziemnych na terenie Powiatu Chrzanowskiego wiąże się przede wszystkim z warunkami przyrodniczymi oraz z intensywnym oddziaływaniem gospodarki człowieka.

Główne elementy znaczącego oddziaływaniu na stosunki wodne powiatu chrzanowskiego:

- pompowanie wód podziemnych i powstanie leja depresji,
- zrzuty wód dołowych do cieków powierzchniowych,
- degradacja źródeł przez odpompowywanie wód i zaburzenia górotworu (prace strzałowe),
- regulacja koryt cieków,
- odwodnienia powierzchniowe systemem rowów,
- pobór wód oraz zrzuty ścieków zgodnie z prowadzoną gospodarką wodno-ściekową powiatu.

Zadania ekologiczne:

- Opracowanie koncepcji gospodarki wodno-ściekowej dla wszystkich gmin powiatu będących podstawą do podejmowania dalszych przedsięwzięć w tym zakresie.
- Rozbudowa sieci kanalizacyjnej dla gmin Chrzanów, Trzebinia i Libiąż w ramach związku gmin poprzez RPWiK Sp. z o.o. Chrzanów; rozbudowa sieci kanalizacyjnej dla gminy Babice w ramach działalności Związku Gmin z siedzibą w Zatorze i dla gminy Alwernia w zakresie oczyszczalni ścieków ZCh Alwernia oraz ZUK Alwernia w Okleśnej.
- Racjonalne gospodarowanie wodami podziemnymi i powierzchniowymi w zakresie wielkości poboru i zrzutu wód poprzez decyzje administracyjne.
- Wprowadzenie zintegrowanego systemu zarządzania zasobami wodnymi, obejmującego wody podziemne i powierzchniowe na terenie powiatu.
- Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnej propagującej optymalizację zużycia wody przez indywidualnych użytkowników (np. gromadzenie wody deszczowej i wykorzystywanie jej na cele agrarne – do podlewania zieleni).

Rozbudowa sieci kanalizacyjnej jest zadaniem priorytetowych do realizacji przez Gminy Powiatu Chrzanowskiego.

Rozbudowa sieci kanalizacyjnej dla gmin Trzebinia, Chrzanów oraz Libiąż powinna być realizowana w ramach związku gmin, zgodnie z wytycznymi i poprzez Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Chrzanowie. Plany rozbudowy sieci kanalizacyjnej oraz przyłącza do oczyszczalni istniejących w gminach na poszczególne lata zostały przedstawione w formie graficznej na załączniku. Oczyszczanie ścieków będzie prowadzone na bazie oczyszczalni istniejących, konieczny jest jednak ciągły proces dostosowywania instalacji do wymogów ochrony środowiska, możliwa jest budowa nowych oczyszczalni ścieków.

Rozbudowa sieci kanalizacyjnej sanitarnej dla gminy Babice została uchwalona poprzez przyjęcie wieloletniego programu inwestycyjnego Gminy Babice na lata 2003-2006 (uchwała nr IX/47/2003 Rady gminy Babice z dnia 4 lipca 2003 roku). Plan inwestycyjny zakłada:

- budowę sieci kanalizacyjnej w miejscowości Zagórze wraz z przepompownią ścieków i podłączenie jej do Grupowej Oczyszczalni Ścieków w Chrzanowie;
- budowę sieci kanalizacyjnej we wsiach Jankowice, Olszyny, Banice, Wygiełzów, Rozkochów i Mętków do oczyszczalni ścieków w Podolszu, gmina Zator.

Planuje się kontynuację inwestycji po roku 2006.

Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w gminie Alwernia przewidywana jest do roku 2015. Oczyszczanie ścieków bytowych powinno być oparte o oczyszczalnie istniejące:

- oczyszczalnia przy Zakładach Chemicznych „Alwernia” S.A
- oczyszczalnia Okleśna – ZUK Alwernia.

Do budowy planowane są następujące oczyszczalnie dla obsługi gminy:

- oczyszczalnia Kwaczała – Kamionka Duża (dla obsługi miejscowości Kwaczała),
- oczyszczalnia Brodła (dla obsługi miejscowości Brodła, Poręba Żegoty, Mirów, Alwernia).

4.3.2. Ochrona jakości zasobów wodnych

Zanieczyszczenie wód powierzchniowych oraz wód podziemnych na obszarze Powiatu Chrzanowskiego związane jest przede wszystkim ze zrzutami wód pochodzenia przemysłowego (ścieki z różnych sektorów gospodarki oraz odcieki ze składowisk) oraz komunalnego (ścieki socjalno-bytowe oraz odcieki ze składowisk odpadów komunalnych).

Potencjalnym zagrożeniem dla jakości wód podziemnych i powierzchniowych są lub mogą być w przyszłości głównie:

- Zbiornik odpadów niebezpiecznych i szkodliwych Górka w Trzebini (w skład obszaru wchodzi zbiornik wodny i miejsce nagromadzenia odpadów stałych)

- Zjawiska (procesy hydrogeochemiczne, podtopienia terenu) związane z obecnym oraz przyszłym zatapianiem kopalń (głównie KWK „Siersza”, ZGE „Janina” Ruch II, ZG „Trzebionka”);
- Lokowanie odpadów poflotacyjnych w wyrobiskach kopalni ZG „Trzebionka” (istnieje projekt lokowania);
- Składowisko odpadów pogórnictwa ZGE „Janina” w Libiążu;
- Składowisko odpadów paleniskowych Elektrowni „Siersza”;
- Składowisko odpadów poflotacyjnych ZG „Trzebionka”;
- Składowisko odpadów przemysłowych Zakładów Chemicznych Alwernia (aktualnie składowisko jest zabezpieczone przed przenikaniem odcieków do wód powierzchniowych i podziemnych);
- tzw. „stara hałda” Zakładów Chemicznych „Alwernia” S.A.;
- Tereny poprzemysłowe byłych Zakładów Surowców Ogniotrwałych „Górka” w Trzebini.
- Składowisko odpadów pogórnictwa KWK „Siersza” (hałda górnictwa w Trzebini).
- Hałda odpadów hutniczych (hałda hutnicza) ZM I w Trzebini;
- Składowisko zgarów i zużli odlewniczych ZM II w Trzebini;
- Tereny poprzemysłowe byłych Zakładów Metalurgicznych;
- Składowisko odpadów komunalnych w Libiążu (projektowana rekultywacja w kierunku rekreacyjno-zadrzewieniowym);
- Składowisko odpadów komunalnych w Wygiełzowie (przeprowadzona rekultywacja w kierunku leśnym zakończona);
- składowisko odpadów komunalnych w Alwerni Brzeziny (przeprowadzona rekultywacja w kierunku leśnym),
- Składowisko odpadów komunalnych w Balinie-Okradziejówce;
- Składowisko odpadów komunalnych w Trzebini (konieczna eksploatacja zgodnie z obowiązującymi przepisami);
- Składowisko odpadów komunalnych w Balinie (konieczna eksploatacja zgodnie z obowiązującymi przepisami).
- Magazyny nawozów mineralnych i środków ochrony roślin, zawierające przeterminowane środki ochrony roślin oraz opakowania po nich;
- Stacje paliw zlokalizowane na obszarze całego powiatu;
- Wprowadzanie ścieków przemysłowych oraz bytowych do wód powierzchniowych (w Powiecie Chrzanowskim największe ilości ścieków pochodzących z przemysłu powstają z działalności gospodarczej następujących zakładów: ZG-E „Janina” w Libiążu, ZG „Trzebionka” w Trzebini, Elektrownia „Siersza”, Grupa Kapitałowa Rafinerii Trzebina, Zakłady Chemiczne Alwernia).

Jednym z celów polityki ekologicznej państwa, województwa i powiatu jest zapewnienie mieszkańcom wody pitnej dobrej jakości. Ważne z tego względu jest utrzymanie jakości wód podziemnych i powierzchniowych, co najmniej na poziomie wymaganym przepisami.

Zadania ekologiczne:

- Rozbudowa sieci wodociągowej na obszarze powiatu w poszczególnych gminach (szczególnie na terenach wiejskich).
- Rozbudowa sieci kanalizacyjnej dla gmin Chrzanów, Trzebina i Libiąż w ramach RPWiK Sp. z o.o. Chrzanów; rozbudowa sieci kanalizacyjnej dla gminy Babice w ramach działalności Związku Gmin z siedzibą w Zatorze oraz oczyszczalni w Chrzanowie i dla gminy Alwernia w zakresie oczyszczalni ścieków ZCh Alwernia oraz ZUK Alwernia w Okleśnej.
- Sukcesywna wymiana i odnowa wyeksploatowanych odcinków sieci wodociągowej.
- Modernizacja i rozbudowa stacji uzdatniania wody w celu zapewnienia właściwej jakości wody.
- Objęcie faktyczną ochroną prawną na drodze rozporządzenia obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych.

- Egzekwowanie zasad użytkowania terenu w strefach ochronnych ujęć wód podziemnych zgodnie z przepisami szczególnymi.
- Ochrona terenów źródliskowych oraz przeciwdziałanie nadmiernemu zcerpywaniu źródeł przez lokalne, małe wodociągi.
- Wspieranie działań podmiotów gospodarczych w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą, w tym eliminowanie nieuzasadnionego wykorzystania wód podziemnych do celów przemysłowych oraz w zakresie wprowadzenia zamkniętego obiegu wody w przemyśle;
- Modernizacja istniejącej sieci kanalizacyjnej ogólnospławnej (rozdział kanalizacji sanitarnej i deszczowej) i konieczna realizacja nowych sieci na terenie powiatu (należy dążyć do zrównania sieci wodociągowej z kanalizacyjną (zadanie priorytetowe).
- Optymalizacja wykorzystania (poprzez dociążenie) oraz modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków w kierunku spełnienia wymagań obowiązującego prawa.
- Zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń, a szczególnie stężeń substancji biogenych w ściekach odprowadzanych z istniejących oczyszczalni.
- Budowa oczyszczalni przydomowych na terenach, gdzie budowa sieci kanalizacji sanitarnej jest nieopłacalna z przyczyn ekonomicznych, bądź bardzo trudna do realizacji ze względów technicznych (ukształtowanie terenu, rozproszona budowa).
- Organizowanie wsparcia finansowego dla mieszkańców powiatu realizujących oczyszczalnie przydomowe.
- Wprowadzenie ewidencji wszystkich zbiorników bezodpływowych i zintensyfikowanie ich kontroli technicznej oraz prowadzenie kontroli prawidłowości i częstotliwości usuwania ścieków z terenów nie objętych kanalizacją.
- Stopniowe ograniczanie negatywnego wpływu na środowisko zanieczyszczeń obszarowych i punktowych pochodzących z działalności rolniczej i bytowej (pozostałości chemicznych środków ochrony roślin oraz nawozów, a także składowiska obornika, nieszczelne szamba).
- Preferowanie użytkowania łąkowego oraz kształtowanie pasów roślinności wzdłuż cieków wodnych.
- Opracowanie indywidualnych planów gospodarowania dla poszczególnych rzek i ich odcinków, uwzględniających potrzeby konsumpcji wody, zabezpieczenia przeciwpowodziowego i ochrony przyrody;
- Weryfikacja koncepcji odprowadzania ścieków przemysłowych;
- Otoczenie ochroną miejsca stosunkowo słabo zmienione przez antropopresję (szczególnie obszar Tarczy Płazańskiej na obszarze, której cennymi przyrodniczo walorami są krasowe źródła, ich otoczenie, a także stosunkowo mało jeszcze przekształcone koryta i doliny cieków które przez te źródła są zasilane
- Otoczenie ochroną źródłowej części Luszówki, źródłowej części potoku Wodna, a także otoczenie źródła Balińskiego (nr 2), źródeł w Żarkach, Babicach i inne
- Otoczenie ochroną, w zakresie wód powierzchniowych, tereny o zaznaczonej antropopresji, ale takie w których elementy naturalne zachowały jeszcze wyraźny wpływ na stosunki wodne (dolina Chechła, otoczenie stawów w zlewni Matyldy, środkowa część doliny Luszówki oraz fragmenty zlewni Luźnika).
- Otoczenie ochroną wartości przyrodniczych w zakresie wód powierzchniowych na terenach silnie lub bardzo silnie zmienionych antropogenicznie, gdzie stosunki wodne zdecydowanie odbiegają od naturalnych; ochrona walorów przyrodniczych powinna polegać przede wszystkim na ograniczeniu czynników destrukcyjnych i zapobieganiu pogarszania się warunków dla przyrodniczej cyrkulacji wody.
- Rozważenie możliwości zagospodarowania źródeł na terenie i ustanowienie stref ochrony sanitarnej.
- Zwiększenie turystyczno-rekreacyjnego wykorzystania wód stojących na terenie zlewni Matyldy (przekształcenie jednego lub dwóch stawów obecnie hodowlanych w ogólnie dostępny ośrodek rekreacji wodnej).
- Zalesienie i zakrzaczenie fragmentów brzegów jeziora Chechło oraz częściowo brzegów i dolin innych cieków, zwłaszcza na terenach podmokłych.

- Wprowadzenie inwentaryzacji i klasyfikacji istniejących źródeł zanieczyszczeń (przemysłowych, komunalnych, komunikacyjnych, rolnych) szczególnie w obrębie obszarów wymagających szczególnej ochrony (strefy zasilania GZWP, ujęcia wód),
- Wspieranie działań podmiotów gospodarczych w celach likwidacji lub ograniczenia niekorzystnych oddziaływań (m.in. powstających w czasie procesów zatapiania kopalń) oraz wprowadzenie lokalnego monitoringu na koszt właścicieli obiektów stanowiących zagrożenie dla wód podziemnych (prowadzenie monitoringu na obszarach oddziaływania zakładów przemysłowych, stanowiących potencjalne ognisko zanieczyszczenia);
- Wspieranie działań zabezpieczających przed przenikaniem odcieków ze składowisk odpadów przemysłowych oraz komunalnych do wód podziemnych i powierzchniowych.
- Prowadzenie kontroli szczelności składowisk na obszarze powiatu poprzez badania monitoringowe środowiska wodnego.
- Bieżąca likwidacja „dzikich wysypisk”.
- Ustalenie zasad nawożenia gleb oraz stosowania środków ochrony roślin na terenach rolnych i leśnych;
- Systematyczna kontrola obiektów o największym zagrożeniu dla wód podziemnych i powierzchniowych;
- Kompleksowe rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej ZGE „Janina” Sp. z o.o. (KWK „Janina”) poprzez budowę instalacji do oczyszczania wód dołowych pochodzących z odwodnienia zakładu górniczego oraz zagospodarowanie powstałych w związku z eksploatacją górniczą obniżen terenu w miejscowości Gromiec (utworzenie zbiornika retencyjno-rekreacyjnego zasilanego oczyszczoną wodą dołową).
- Likwidacja skutków działalności Zakładów Chemicznych Alwernia, prowadzone są obecnie i planowane w przyszłości działania w zakresie przechwytywania i oczyszczania wód podziemnych (studnie zaporowe, rowy, drenaż). Działania takie zainicjowane były w latach 90-tych po wykonaniu badań hydrogeologicznych i hydrogeochemicznych oraz po określeniu sposobu ochrony potoku przed zanieczyszczeniem.
- Oczyszczenie koryta potoku Regulka.
- Bieżąca konserwacja koryt potoków
- Rekultywacja zbiornika odpadów niebezpiecznych i szkodliwych po zakładach „Górka” w Trzebini, obszar będący pozostałością działalności ZSO „Górka”.
- Wspieranie i podejmowanie działań w celu ochrony wód podziemnych w czasie likwidacji wyrobisk lub kopalń na obszarze powiatu (głównie KWK „Siersza”, ZGE „Janina” Ruch II, ZG „Trzebionka”); prowadzenie monitoringu procesu.
- Wspieranie i podejmowanie działań w celu ograniczających niekorzystne skutki związane z procesem zatapiania kopalń (KWK Siersza, ZGE „Janina” Ruch II, ZG Trzebionka)
- Likwidacja lub minimalizacja negatywnego oddziaływania składowisk odpadów przemysłowych na środowisko wodne (głównie składowisko ZM I, ZM II Trzebienia, składowisko odpadów poflotacyjnych ZG „Trzebionka”, składowiska Zakładów Chemicznych „Alwernia”, składowiska odpadów pogórnich).
- Likwidacja lub minimalizacja negatywnego oddziaływania składowisk odpadów komunalnych na środowisko wodne (głównie rekultywacja składowisko odpadów komunalnych w Balinie Okradziejówce i Libiążu oraz prawidłowe utrzymanie składowisk zrehabilitowanych oraz czynnych).
- Prowadzenie monitoringu składowisk odpadów zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Kontynuacja działań i podejmowanie nowych w zakresie oczyszczania gruntów i wód gruntowych zanieczyszczonych (działania rekultywacyjne): chemiczne oczyszczanie infiltratów i wód zanieczyszczonych i inne.
- Rozpoznanie możliwości wykorzystania zasobów wód kopalnianych do celów energetycznych, ciepłowniczych i innych przyjaznych środowisku oraz wdrażanie możliwych rozwiązań.
- Dostosowanie składowisk odpadów istniejących do wymogów ochrony środowiska,
- Prowadzenie jakości monitoringu środowiska.

Znaczącym zadaniem jest podjęcie działań w celu oczyszczenia terenów przemysłowych na obszarze byłego Zakładu Surowców Ogniotrwałych „Górka” w Trzebini (w tym zbiornika wodnego) oraz byłych Zakładów Metalurgicznych w Trzebini. W związku z zaniechaniem eksploatacji i znacznym zanieczyszczeniem terenów przemysłowych na obszarze byłego Zakładu Surowców Ogniotrwałych „Górka” w Trzebini (w tym zbiornika wodnego) oraz byłych „Zakładów Metalurgicznych”, konieczne są starania o włączenie tych obszarów do zadań Programu Rządowego dla Terenów Przemysłowych.

Zbiornik odpadów niebezpiecznych i szkodliwych „Górka” w Trzebini zajmuje teren składający się ze zbiornika wodnego oraz miejsca nagromadzenia odpadów stałych. Po likwidacji ZSO „Górka” teren ten został przekazany Aktem Notarialnym na rzecz Skarbu Państwa reprezentowanego przez Starostę Chrzanowskiego Starostwa Powiatowego w Chrzanowie.

Marszałek Województwa Małopolskiego wytypował zbiornik odpadów niebezpiecznych i szkodliwych po zakładach „Górka” w Trzebini do realizacji w ramach Programu Rządowego dla Terenów Przemysłowych. Obiekt ten został wytypowany do rewitalizacji jako pilotażowy. Obiekt był przedmiotem badań wskaźnikowych i analizy w ramach pracy wykonanej przez IGSMiE PAN na zlecenie Zarządu Województwa Małopolskiego w roku 2003: *Przeprowadzenie analizy ryzyka zanieczyszczenia środowiska w województwie małopolskim ze szczególnym uwzględnieniem miejsc skażonych w przeszłości oraz określenie priorytetów poprawy bezpieczeństwa ekologicznego*. W toku prac nad projektem ROPSIM obiekt został uznany za jedno z podstawowych ognisk zanieczyszczeń dla środowiska w województwie małopolskim.

Na realizację rekultywacji zbiornika odpadów niebezpiecznych i szkodliwych po zakładach „Górka” została podpisana Umowa użyczenia z dnia 23 marca 2001 roku wraz z Aneksami z dnia 23 marca 2001 roku pomiędzy Skarbem Państwa reprezentowanym przez Starostę Chrzanowskiego a Gminą Trzebinia. Przedmiotem umowy jest użyczenie:

Użyczający daje w bezpłatne Używanie Biorącemu teren stanowiący własność Skarbu Państwa niezbędny do wykonania rekultywacji terenu wyrobiska pomargłowego ZSO „Górka” położonego przy ul. 22 lipca w Trzebini.

Koncepcja likwidacji składowiska ZM I Zakładów Metalurgicznych „Trzebinia” w Trzebini. Koncepcja została opracowana w roku 1999 przez Firmę Haller S.A. w Katowicach. Wyniki przeprowadzonych badań wykazują, że hałda ZM I będzie jeszcze przez długi okres czasu źródłem skażenia wód podziemnych i powierzchniowych, na skutek wymywania substancji przez wody opadowe. Negatywny wpływ składowiska na środowisko wodno-gruntowe można zminimalizować poprzez likwidację składowiska. Istnieje możliwość, zgodnie z opracowaną koncepcją, wykorzystania wyrobiska pocegielnianego Cegielni w Trzebini, odległego o około 4 km od składowiska, do zdeponowania w nim odpadów hutniczych ze składowiska ZM I. Koncepcja rozważa również możliwość poprawy stanu środowiska poprzez przykrycie zeskładowanych odpadów na zwałowisku ZM I warstwą izolującą z gruntów naturalnych (o współczynniku filtracji rzędu 10^{-9} m/s) i ukształtowanie jego bryły. Ze względu na protesty mieszkańców koncepcja wykorzystania wyrobiska cegielni nie została zrealizowana, a wyrobisko Cegielni „Górka” jest aktualnie wypełniane odpadami górnymi i energetycznymi.

Koncepcja likwidacji zbiornika odpadów niebezpiecznych i szkodliwych po zakładach „Górka”.

W roku 2002 został opracowany Raport Wstępny (projekt finansowany ze środków DANCEE) – Zbiornik wodny w Trzebini skażony odpadami przemysłowymi. Projekt został opracowany przy udziale Zarządu Miasta Trzebinia, Powiatu Chrzanowskiego, Województwa Małopolskiego oraz WFOŚiGW. Głównym wnioskiem fazy początkowej projektu jest stwierdzenie, że jezioro stanowi zagrożenie dla mieszkańców Trzebini. Opuszczony kamieniołom pomargłowy w Trzebini wykorzystywany był jako składowisko odpadów z produkcji specjalnego cementu i materiałów ogniotrwałych w latach 1960-1984. Składniki odpadów są wymywane przez wody obecnego jeziora Górka, w zdecydowanej części wodorotlenki sodu i glinu, a woda zbiornika jest wysokoalkaliczna (pH w granicach 11-13). Obiekt stanowi zagrożenie dla wód podziemnych i powierzchniowych oraz w przypadku wystąpienia stanu przelania się wód w zbiorniku. Projekt DANCEE zawiera opis zanieczyszczenia w oparciu o dane archiwalne, opis ujemnych skutków i możliwe rozwiązania

problemu, koncepcje remediacji, projekt pilotażowy oczyszczania. Projekt przedstawia różne opcje teoretyczne rozwiązania problemu. Wszystkie metody remediacji wymagają, w pierwszej kolejności, zajęcia się wdami z jeziora, a w drugiej kolejności unieszkodliwienie odpadów zeskładowanych, również poprzez wywiezienie.

Został przyjęty już przez Gminę Trzebinia kierunek rekultywacji. Prace powinny obejmować:

- 1) usunięcie zagrożenia niekontrolowanym wpływem odcieków z akwenu,
- 2) zlikwidowanie emisji zanieczyszczeń ze składowiska do wód podziemnych i powierzchniowych,
- 3) doprowadzenie gruntów na terenie wyeksploatowanego kamieniołomu do odpowiedniego standardu zgodnie z warunkami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z 9.09.2002 w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. Nr 165, poz. 1359),
- 4) wykonanie rekultywacji biologicznej i przekształcenie go zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego.

Monitorowanie wpływu prac likwidacyjnych KWK „Siersza” na środowisko. Konieczne jest prowadzenie monitoringu wpływu prac likwidacyjnych na środowisko i udostępnianie jego wyników, a po zakończeniu likwidacji kopalni konieczne jest przedłożenie oceny rzeczywistego wpływu wykonanych prac likwidacyjnych kopalni na wszystkie elementy środowiska. Celowym działaniem jest prowadzenie monitoringu zmian stosunków wodnych w prognozowanym obszarze, a także wykonanie szczegółowej analizy i badań prognostycznych zasięgu stref podtopień dla określenia docelowej rzędnej zwierciadła wody po zatopieniu leja depresji oraz weryfikacja tempa prognozy zatapiania kopalni.

Analogiczne postępowanie jest konieczne również po zaprzestaniu eksploatacji ZG Trzebinia. Konieczne będzie wprowadzenie monitoringu wpływu prac likwidacyjnych na środowisko. Celowym działaniem będzie prowadzenie monitoringu zmian stosunków wodnych w prognozowanym obszarze, a także wykonanie szczegółowej analizy i badań prognostycznych zasięgu stref podtopień.

4.3.3. Ochrona przeciwpowodziowa

Głównym źródłem zagrożenia powodziowego w Powiecie Chrzanowskim jest rzeka Wisła. Szkody powodziowe występują również na małych ciekach np. wylewy Płazianki w Wygieźlowie. Przyczyną dość często występujących szkód spowodowanych spiętrzeniem wód jest podtopienie nisko położonych obszarów, które pojawia się najczęściej w przypadkach spiętrzenia wód małych dopływów Wisły przy śluzach wałowych. Podtopienia te obejmują niekiedy duże obszary niskiej terasy, często także nisko położone zabudowania (w Mętkowie, Jankowicach, Rozkochowie, Okleśnej).

W ochronie przeciwpowodziowej bardzo ważne jest wprowadzenie kompleksowego systemu ochrony przed powodzią oraz systemu zbiorników retencji wodnej. Ze względu na potencjalne zagrożenie powodziowe na terenie Powiatu Chrzanowskiego, istotne jest podjęcie działań zmierzających do zwiększenia ochrony przeciwpowodziowej.

Zadania ekologiczne:

- Opracowanie programu przeciwpowodziowego dla Powiatu Chrzanowskiego z uwzględnieniem zasad działalności odpowiednich służb wojewódzkich i samorządowych poszczególnych gmin powiatu.
- Opracowanie studium określającego granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią w zakresie przewidzianym w ustawie Prawo wodne (art. 82 ust. 2).
- Opracowanie studium określającego granice obszarów pośredniego zagrożenia powodzią.
- Opracowanie planu ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego (zgodnie z art. 113 ust. 1 pkt 3 Prawa wodnego).
- Uwzględnienie ograniczeń dotyczących lokalizacji obiektów planowanych na obszarach zagrożenia powodziowego a wynikających z Prawa wodnego (art. 83 ust. 1 i art. 40 ust. 1 pkt 3).
- Opracowanie wskazań i nakazów dotyczących parametrów technicznych i użytkowania obiektów już istniejących lub planowanych na obszarach zagrożenia powodziowego.
- Systematyczna kontrola oraz konserwacja wałów i urządzeń wodnych.

- Rekonstrukcja zniszczonych wałów przeciwpowodziowych.
- Inwentaryzacja i budowa oraz prawidłowa eksploatacja systemów melioracji.
- Wspieranie wszelkich działań lokalnych zmierzających do zwiększenia naturalnej retencji zlewni poprzez kształtowanie pokrycia terenu sprzyjającego retencji wód (prowadzenie zalesień, ograniczanie wyrębów drzew) i stosowanie metod agrotechnicznych w rolnictwie sprzyjających retencji glebowej i ograniczających spływ powierzchniowy.
- Naprawa i rozbudowa systemu regulacji i zabudowy rzek przy maksymalnym wykorzystaniu lokalnych surowców naturalnych i odpadowych – zgodnie z Programem działań inwestycyjnych opracowanym przez Małopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych.
- Budowa i utrzymanie istniejących zbiorników małej retencji.
- Opracowanie wskazań i nakazów dotyczących parametrów technicznych i użytkowania obiektów już istniejących lub planowanych na obszarach zagrożonych podtopieniami powstałymi w wyniku procesu zatapiania kopalń oraz w wyniku osiadania terenu związanego z działalnością górniczą.

4.4. Ochrona powierzchni ziemi

Główne zasady oraz cele ochrony powierzchni ziemi określają przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Istota działań ochronnych polega na zapobieganiu i przeciwdziałaniu niekorzystnym zmianom powierzchni ziemi, a w razie jej uszkodzenia lub zniszczenia – na przywróceniu do stanu właściwego. Zasadniczą jednak i zarazem najbardziej szczegółową regulacją dotyczącą problematyki ochrony zasobów i jakości gruntów jest ustawa z 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Celem jej jest zachowanie jak największego obszaru gruntów, poprawa ich wartości oraz pełne wykorzystanie dla potrzeb produkcji rolnej i leśnej. Cel ten ma charakter wprowadzie gospodarczy, jednakże łączy się z nim także cele środowiskowe, bowiem grunty rolne i leśne należycie zagospodarowane są też pozytywnym elementem środowiska, podnoszącym jego wartość.

Zanieczyszczenia chemiczne gleb w szczególności metalami ciężkimi na terenie powiatu chrzanowskiego wynikają głównie z działalności przemysłu i ruchu komunikacyjnego. Lokalnie są wynikiem działalności górniczej oraz składowania odpadów przemysłowych. Bardzo wysokie zawartości metali, szczególnie cynku, ołowiu i kadmu występują w obrębie wybranych obszarów w powiecie chrzanowskim i są związane z oddziaływaniem na środowisko przemysłu wydobywczego – przetwórczego metali nieżelaznych, a także z naturalnym tłem geochemicznym nad wychodniami skał rudnych. Zjawisko degradacji chemicznej gleb jest także związane z nieprawidłowym stosowaniem nawozów sztucznych, wykorzystywaniem do nawożenia i wapnowania odpadów i osadów ściekowych, a także stosowaniem preparatów do ochrony roślin. Ochrona powierzchni ziemi zgodnie z zapisami ustawy Prawo Ochrony Środowiska, polega na zapewnieniu jej jak najlepszej jakości.

Główne formy antropogeniczne na obszarze Powiatu Chrzanowskiego to:

- wyrobiska powierzchniowe (kamieniołomy czynne oraz stare odsłonięcia);
- nadpoziomowe składowiska odpadów przemysłowych i komunalnych (czynne oraz nieczynne zrehabilitowane lub nie);
- obniżenia i niecki powstające w wyniku osiadań terenów poeksploatacyjnych;
- obszary po historycznej eksploatacji rud cynku i ołowiu;
- wały przeciwpowodziowe;
- wykopy i nasypy komunikacyjne.

Uwzględniając założenia ochrony powierzchni ziemi określono *cel ekologiczny*:

Ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją oraz rekultywacja obszarów zdegradowanych.

W celu osiągnięcia celu określono kierunki działań ekologicznych:

- Gleby użytkowane rolniczo;
- Obszary zdegradowane.

4.4.1. Gleby użytkowane rolniczo

Biorąc pod uwagę klasyfikację bonitacyjną gleb na terenie Powiatu Chrzanowskiego, należy dążyć do racjonalnego wykorzystania tych gleb oraz zapewnienia im właściwej ochrony.

Zadania ekologiczne:

- Wskazanie obszarów na których zostaną określone potrzeby wapnowania i nawożenia gleb, walki z erozją i sposobu zagospodarowania terenu.
- Zapobieganie zanieczyszczeniu gleb środkami ochrony roślin.
- Dostosowanie do naturalnego biologicznego potencjału gleb kierunków i intensywności produkcji;
- Podnoszenie jakości i struktury gleb poprzez wykorzystanie kompostu;
- Ochrona i wprowadzenie zadrzewień, zakrzewień oraz upraw spełniających rolę przeciwoerozyjną i zapobiegających pogarszaniu się jakości gleb oraz przeciwdziałających zakwaszaniu.
- Prowadzenie działalności edukacyjnej upowszechniającej zasady dobrej praktyki rolniczej.
- Ograniczanie przeznaczania gruntów rolnych i leśnych na cele nierolne i nieleśne.
- Wspieranie działań mających na celu poprawę wartości użytkowej gruntów oraz zapobiegania obniżania ich produktywności.
- Przywracaniu gruntom zdegradowanym albo zdewastowanym ich wartości użytkowych lub przyrodniczych (rekultywacja).
- Bieżąca likwidacja „dzikich wysypisk”.

4.4.2. Obszary zdegradowane

Na obszarze Powiatu Chrzanowskiego istnieje wiele form powierzchniowych, które przyczyniły się w przeszłości i przyczyniają ciągle do degradacji gleb i powierzchni terenu.

Główne formy antropogeniczne mogące oddziaływać, również negatywnie na powierzchnię ziemi na obszarach poszczególnych gmin:

Gmina Trzebinia:

- Składowisko odpadów paleniskowych Elektrowni „Siersza”,
- Składowisko odpadów górniczych KWK „Siersza”,
- Zbiornik odpadów niebezpiecznych i szkodliwych po byłych zakładach „Górka” w Trzebini”,
- Składowisko odpadów poflotacyjnych ZG „Trzebionka”,
- Hałda odpadów hutniczych (hałda hutnicza) ZM I;
- Składowisko zgarów i żużli odlewniczych ZM II;
- Czynne składowisko odpadów komunalnych w Trzebini;
- Osiadania terenu związane z eksploatacją podziemną KWK „Siersza” oraz ZG „Trzebionka”,
- Zbiorniki ziemne, tzw. doły kwasowe Rafinerii Trzebinia;
- Stare odsłonięcia w kamieniołomach w Dulowej, Karniowicach i Myślachowicach;
- Miejsca po historycznej eksploatacji złóż cynkowo-ołowiowych.

Gmina Chrzanów:

- Składowisko odpadów poflotacyjnych ZG „Trzebionka” (w 86 % na terenie gminy Chrzanów, pozostałe 14 % na terenie gminy Trzebinia);
- Zwałowisko po byłej kopalni rud cynku i ołowiu „Matylda” w Chrzanowie;
- Wyrobisko poeksploatacyjne Kopalni i Prażalni Dolomitu „Żelatowa” w Chrzanowie;
- Wyrobisko poeksploatacyjne dolomitów Kamieniołomu w Płazie;
- Nieczynne składowisko odpadów komunalnych w Balinie-Okradziejówce;

- Czynne składowisko odpadów komunalnych w Balinie;
- Miejsca po historycznej eksploatacji złóż cynkowo-ołowiowych.

Gmina Libiąż:

- Składowisko odpadów pogórnich ZGE „Janina”;
- Osiedlenia terenu związane z działalnością wydobywczą ZGE „Janina”;
- Osadniki wód dołowych ZGE w Libiążu;
- Nieczynne składowisko odpadów komunalnych przy ul. Jazdówka;
- Wyrobisko górnicze oraz zwałowisko nadkładu Kopalni Dolomitu „Libiąż”.

Gmina Babice:

- niecki osiedlenia w Mętkowie związane z działalnością ZGE „Janina”;
- Wyrobiska kruszywa naturalnego w dolinie Wisły;
- Nieczynne składowisko odpadów komunalnych w Wygieźzowie.

Gmina Alwernia:

- Składowisko odpadów przemysłowych oraz stara hałda Zakładów Chemicznych Alwernia;
- Stare kamieniołomy w Regulicach, Okleśnej i Mirowie,
- Nieczynne składowisko odpadów w Alwerni Brzeziny.

Na obszarze Powiatu Chrzanowskiego istnieją ponadto tereny zdegradowane działalnością przemysłową, ale nie wykazujące charakterystycznych form antropogenicznych. Degradacja dotyczy jakości gruntów i gleb. Szczególnie obszary takie są obserwowane na terenach byłego Zakładu Surowców Ogniotrwałych „Górka” oraz byłych Zakładów Metalurgicznych. Są to miejsca, gdzie zlokalizowane były kiedyś instalacje związane z procesami przemysłowymi.

Zadania ekologiczne:

- Pełna inwentaryzacja i aktualizacja obiektów czynnych oraz nieczynnych, mogących negatywnie oddziaływać na powierzchnię ziemi (z uwzględnieniem inwentaryzacji przeprowadzonej dla potrzeb programu ROPSIM, realizowanej przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego).
- Przeprowadzenie inwentaryzacji terenów zdegradowanych, na których przekroczone zostały standardy jakości gleby lub ziemi.
- Aktywna ochrona i rewitalizacja gleb i gruntów objętych oddziaływaniem przemysłu górniczego i hutniczego na obszarze powiatu.
- Prowadzenie kontroli osiedlenia i odkształceń terenu związanych z działalnością górniczą na obszarze (szczególnie działalność ZGE „Janina” na obszarze gminy Libiąż oraz gminy Babice oraz ZG „Trzebionka” i KWK „Siersza”).
- Wspieranie i prowadzenie rekultywacji składowisk odpadów z sektora gospodarczego (m.in. rekultywacja składowiska odpadów pogórnich ZGE „Janina”, rekultywacja składowiska odpadów przemysłowych Zakładów Chemicznych Alwernia, rekultywacja składowiska odpadów poflotacyjnych ZG „Trzebionka”, rekultywacja składowiska odpadów górniczych KWK „Siersza”, rekultywacja składowisk ZM I i ZM II, rekultywacja zbiornika odpadów niebezpiecznych i szkodliwych „Górka” w Trzebini) oraz zwałowisk nadkładu.
- Wspieranie i rekultywacja składowisk odpadów komunalnych (przede wszystkim zakończenie rekultywacji części składowiska w Trzebini oraz przeprowadzenie rekultywacji składowiska w Balinie-Okradziejówce i Libiążu).
- Stałe monitorowanie ewentualnie zaistniałych obszarów osuwiskowych
- Stałe monitorowanie osiedlenia terenu (szkody górnicze).
- Monitorowanie wycieków produktów ropopochodnych z obszaru wchodzącego w struktury PKN Orlen w Trzebini.
- Oczyszczenie terenu byłego szpitala w Chrzanowie (Zarządzający obiektem Starostwo Powiatowe) – konieczne jest wykonanie oceny zanieczyszczenia gruntu i budynków pod względem zagrożenia środowiska i zdrowia ludzi oraz opracowanie projektu przywrócenia przydatności zdegradowanego terenu.
- Wspieranie i prowadzenie rekultywacji terenów zdegradowanych.

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz.U.2001.62.627 z dnia 20 czerwca 2001 r.) w tytule II - Ochrona zasobów środowiska:

Art. 110.

Starosta prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi, z wyszczególnieniem obszarów, na których obowiązek rekultywacji obciąża starostę.

Art. 111.

1. Kolejność realizowania przez Starostę zadań w zakresie rekultywacji powierzchni ziemi określają powiatowe programy ochrony środowiska.
2. Starosta może przeprowadzić rekultywację powierzchni ziemi pomimo nieujęcia zadania w programie, o którym mowa w ust. 1, jeżeli stwierdzi, iż nieprzeprowadzenie rekultywacji spowoduje pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrożenie życia lub zdrowia ludzi.

Sugerowana kolejność realizowania zadań z zakresu rekultywacji powierzchni ziemi:

	obszar zdegradowany	Uwagi
1.	zbiornik odpadów niebezpiecznych i szkodliwych po byłych zakładach „Górka” w Trzebini	potencjalne zagrożenie dla GZWP 452
2.	składowisko odpadów hutniczych (hałda żużla) ZM I	potencjalne zagrożenie dla GZWP 452
3.	składowisko zgarów i żużli odlewniczych ZM II	potencjalne zagrożenie dla GZWP 452
4.	składowisko odpadów komunalnych w Balinie-Okradziejówce	potencjalne zagrożenie dla GZWP 452
5.	składowisko odpadów komunalnych w Libiążu	nadany kierunek rekultywacji w kierunku rekreacyjno-zadrzewieniowym
6.	hałda górnicza w Trzebini KWK „Siersza”	
7.	obniżenia terenu powstałe w wyniku eksploatacji górniczej ZGE Janina Ruch II	rekultywacja prowadzona od 1998 roku
8.	obniżenia terenu powstałe w wyniku eksploatacji górniczej przy szybie w Żarkach ZGE „Janina”	rekultywacja prowadzona od 1998 roku
9.	wyrobisko poeksploatacyjne Kopalni i Prażalni Dolomitu Żelatowa	
10.	wyrobisko poeksploatacyjne dolomitów Kamieniołomu w Płazie	
11.	wyrobisko górnicze oraz zwałowisko nadkładu Kopalni Dolomitu „Libiąż”.	
12.	wyrobisko popiaskowe Kopalni Piasku Szczakowa	
	Rekultywacja bieżąca i ochrona wód	Uwagi
13.	składowisko odpadów poflotacyjnych ZG „Trzebionka”	obiekt czynny, rekultywacja bieżąca oraz po zamknięciu (planowana po roku 2006)
14.	składowiska odpadów poprodukcyjnych ZCh	obiekt czynny, rekultywacja bieżąca

	„Alwernia”	
15.	składowisko odpadów pogórnich ZGE „Janina” w Libiążu	obiekt czynny, rekultywacja bieżąca
16.	tereny pogórnice KWK „Siersza” (w tym osiadania terenu i zmiany hydrogeochemiczne poziomów wodonośnych, lokalne podtopienia terenu)	potencjalne zagrożenie dla GZWP 452, 454, 457 w związku z procesem zatapiania (konieczne działania w czasie całego procesu zatapiania)
17.	tereny pogórnice ZGE „Janina” Ruch II (w tym osiadania terenu i zmiany hydrogeochemiczne poziomów wodonośnych, lokalne podtopienia terenu)	potencjalne zagrożenie dla GZWP 457 w związku z procesem zatapiania (konieczne działania w czasie całego procesu zatapiania)
18.	tereny pogórnice ZG „Trzebionka” (zmiany hydrogeochemiczne poziomów wodonośnych, lokalne podtopienia terenu)	potencjalne zagrożenie dla GZWP 452 w związku z procesem zatapiania (konieczne działania w czasie całego procesu zatapiania)
19.	wyrobisko popiaskowe w Balinie Jeziorki PBU Budlas Sp. z o.o. w Katowicach	rekultywacja w kierunku leśnym

4.5. Ochrona zasobów naturalnych

Obszar powiatu chrzanowskiego jest bogaty w złoża naturalne. Większość złóż surowców została już udokumentowana. Złoża surowców mineralnych na obszarze powiatu to przede wszystkim: surowce energetyczne, surowce skalne oraz surowce chemiczne.

- Surowce energetyczne to głównie węgiel kamienny eksploatowany przez ZGE w Libiążu oraz do roku 2000 eksploatowany przez KWK „Siersza” w Trzebini (obecnie w stanie likwidacji).
- Surowce skalne rozmieszczone są nieregularnie na obszarach poszczególnych gmin i wydobywane są głównie metodą odkrywkową. Obszar gminy Alwernia zasobny jest w utwory skalne, w większości obecnie nie eksploatowane, ale uznane za perspektywiczne: wapienie jurajskie, triasowe, melafiry, złoża piasków i żwirów oraz glina zwałowa i glinki kaolinowe. Obszar gminy Babice zasobny jest w złoża węgla kamiennego oraz w złoża surowców skalnych i piasków podsadzkowych. Obszar gminy Trzebinia, poza złożami węgla kamiennego oraz rud cynku i ołowiu, zasobny jest w piaski podsadzkowe, piaski budowlane, iły, dolomity i wapienie. Na obszarze gminy Libiąż występują złoża wapieni i dolomitów oraz piasków i żwirów w dolinie Wisły. Obszar gminy Chrzanów zasobny jest w złoża surowców skalnych (wapienie i dolomity) oraz złoża piasku Jeziorki. Prowadzone jest wydobycie surowców skalnych metodą odkrywkową: kamieniołom wapienia należący do Zakładu Wapienniczego w Płazie oraz kamieniołom dolomitu i wapienia należący do Kopalni i Prażalni Dolomitu „Żelatowa” w Chrzanowie i Kamieniołom Dolomitu w Libiążu.
- Surowce chemiczne to złoża rud cynku i ołowiu. Eksploatację podziemną prowadzi ZG Trzebionka. Główne wyrobiska znajdują się na obszarze gminy Trzebinia. Eksploatacja prowadzona jest systemem filarowo-komorowym z podsadzką hydrauliczną.

Główne zasady oraz cele ochrony zasobów naturalnych określają przepisy ustawy z dnia 1 marca 1994 r Prawo geologiczne i górnicze z późniejszymi zmianami.

Uwzględniając założenia ochrony zasobów naturalnych określono **cel ekologiczny**:
Racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi.

Zadania ekologiczne

- Weryfikacja możliwości zasobowych i perspektywicznych regionu w zakresie zasobów naturalnych.

- Podejmowanie wydobycia surowców naturalnych w przypadku uzasadnienia ekonomicznego i ekologicznego oraz przy zapewnieniu rynku zbytu.
- Ochrona złóż perspektywicznych i niezagospodarowanych poprzez uwzględnienie obszaru ich występowania w studiach uwarunkowań oraz planach zagospodarowania przestrzennego.
- Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych..
- Monitorowanie wpływu eksploatacji złóż na środowisko.
- Ograniczony rozwój eksploatacji na obszarach cennych przyrodniczo.
- Planowanie zagospodarowania złóż z uwzględnieniem walorów krajobrazowych.
- Nie podejmowanie eksploatacji złóż metodą odkrywkową na obszarach objętych ochroną (np. użytki rolne klas chronionych, użytki zielone klas chronionych, obszary parków krajobrazowych, obszary leśne).
- Ustanowienie stanowisk dokumentacyjnych przeszłości geologicznej na obszarze nieczynnych kamieniołomów powstałych po wydobyciu surowców mineralnych.
- Tworzenie zbiorników wodnych w wyrobiskach powstałych po wydobyciu surowców naturalnych (miejsca rekreacyjne, miejsca hodowli rybnej).
- Zagospodarowanie, powstałych w związku z eksploatacją górnictw obniżeń terenu w miejscowości Gromiec, poprzez utworzenie zbiornika retencyjno-rekreacyjnego zasilanego oczyszczoną wodą dołową.
- Promowanie wśród zakładów przemysłowych istniejących na terenie powiatu do stosowania technologii odpowiadających bardziej przyjaznych środowisku poprzez zmniejszenie strumienia wytwarzanych odpadów, zwiększenie ponownego wykorzystania surowców odpadowych, rozdzielenie strumienia odpadów.
- Wprowadzenie ograniczeń dotyczących możliwości składowania odpadów przemysłowych ze wskazaniem właściwej metody ponownego wykorzystania bądź unieszkodliwiania.
- Wprowadzenie nowych małodopadowych technologii w zakładach przerobczych.
- Wprowadzanie instrumentów ekonomicznych dla przedsięwzięć proekologicznych (ulgi podatkowe, możliwość współfinansowania, itp).
- Wprowadzanie energooszczędnych technologii i urządzeń w przemyśle i energetyce oraz podniesienie ich sprawności.
- Zwiększenie udziału energii otrzymywanej z surowców odnawialnych w całkowitym zużyciu energii.
- Realizacja przedsięwzięcia pt. „Zakład Energetycznej Utylizacji Niskokalorycznego Paliwa” (Firma Kapitałowa Janina S.A.)

4.6. Ochrona przed hałasem

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie jak i na zmniejszaniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany. Głównymi źródłami emisji hałasu do środowiska na obszarze powiatu chrzanowskiego są obiekty przemysłowe, ruch drogowy, kolejowy i lotniczy.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska definiuje podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem:

- emisja, przez którą rozumie się wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody lub ziemi formy energii, takie jak hałas lub wibracje,
- hałas, przez który rozumie się dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz,
- poziom hałasu, przez który rozumie się równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Podstawowym wskaźnikiem oceny hałasu w środowisku jest poziom równoważny dla przedziału czasu odniesienia. Równoważny poziom dźwięku A określa się w decybelach (dB), a jego wartości podano w załącznikach do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 lipca 2004 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Poziomy dopuszczalne dotyczą emisji hałasu na danym terenie. Na terenach nie wyszczególnionych w załączniku do rozporządzenia dopuszczalny poziom hałasu określa się,

przyjmując wartości dopuszczalne dla rodzaju terenu o zbliżonym przeznaczeniu. Dopuszczalny poziom hałasu w środowisku na terenie podlegającym zaliczeniu do dwóch lub więcej rodzajów terenów wyszczególnionych w załączniku do rozporządzenia określa się, przyjmując wartości dopuszczalne poziomów dźwięku odpowiadające najniższemu dopuszczalnemu poziomom dźwięku dla tych terenów. Określono także standardy emisyjne dla takich obiektów, jak drogi lub linie kolejowe, jak i poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez linie elektroenergetyczne oraz starty, lądowania i przeloty związane z transportem powietrznym.

Na podstawie ustawy art. 118 ust.7 ustawy Prawo ochrony środowiska zostało wydane rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 stycznia 2002r. w sprawie wartości progowych poziomów hałasu. Rozporządzenie to określa wartości progowe poziomów hałasu w środowisku, których przekroczenie powoduje zaliczenie obszaru, na którym poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny do kategorii terenu zagrożonego hałasem. Oznacza to, że dla obszarów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny Wojewoda lub Starosta tworzy program działań, którego celem jest dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego.

Uwzględniając założenia ochrony przed hałasem określono *cel ekologiczny*:

Zmniejszenie uciążliwości hałasu w środowisku.

Dla osiągnięcia wyznaczonego celu określono kierunki działań ekologicznych:

- Ochrona przed hałasem komunikacyjnym.
- Ochrona przed hałasem przemysłowym.

4.6.1. Ochrona przed hałasem komunikacyjnym

Na obszarach zagrożonych hałasem należy prowadzić przedsięwzięcia ochronne w pierwszej kolejności. Tereny zagrożone hałasem powinny zostać określone na etapie sporządzania map akustycznych. Obowiązek sporządzenia map akustycznych istnieje dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dla odcinków autostrad, dróg ekspresowych i pozostałych dróg krajowych, na których średni dobowy ruch pojazdów samochodowych, wykazany w pomiarach generalnych ruchu przekracza 8200 pojazdów na dobę oraz dla odcinków położonych na lub w sąsiedztwie terenów chronionych. Szczegółowe wymagania, jakim powinien odpowiadać program ochrony środowiska przed hałasem określone zostały w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 października 2002 roku (Dz. U. Nr 179, poz. 1498).

Dla osiągnięcia poprawy klimatu akustycznego i zmniejszenia skali narażenia mieszkańców powiatu chrzanowskiego na ponadnormatywny poziom hałasu, podjęte działania muszą być przedmiotem polityki długofalowej oraz związanymi z nią programami naprawczymi. Oprócz działań o charakterze ciągłym niezbędna też będzie realizacja zadań doraźnych i w krótszych horyzontach czasowych.

Zadania ekologiczne

- Opracowanie map akustycznych i programów naprawczych w zakresie ochrony przed hałasem dla terenów chronionych, położonych wzdłuż głównych dróg, zaliczonych do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach, ze wskazaniem terenów szczególnie narażonych na emisję hałasu. Za przygotowanie programów w terminie do 30 czerwca 2007 roku odpowiedzialny jest Wojewoda.
- Opracowanie mapy akustycznej dla miasta Chrzanów i miasta Trzebinia.
- Budowa ekranów akustycznych oraz wymiana okien na dźwiękochłonne w punktach o największym zagrożeniu hałasem. Pomocne w tym względzie będą wytyczne co do sporządzania programów operacyjnych w zakresie budowy ekranów akustycznych, które będą opracowane w terminie do 2006 roku pod nadzorem Ministerstwa Środowiska.
- Eliminowanie ruchu tranzytowego z obszarów o gęstej zabudowie poprzez budowę obwodnic oraz modernizacja dróg istniejących.
- Prowadzenie przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska monitoringu hałasu w rejonach szczególnej uciążliwości akustycznej.

- Wprowadzenie przez gminy zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego sprzyjających ograniczaniu zagrożenia środowiska hałasem (np. ustalenie odpowiednio odległej nieprzekraczalnej linii zabudowy od dróg i innych obiektów emisji hałasu).
- Wprowadzenie pasów zieleni izolacyjnej (biologiczne ekrany akustyczne) wzdłuż szlaków komunikacyjnych oraz wzdłuż granic terenów i obiektów chronionych przed hałasem.

4.6.2. Ochrona przed hałasem przemysłowym

Poziom emisji hałasu ze źródeł przemysłowych jest porównywalny z emisją ze środków transportu, jednak na jego oddziaływanie jest narażona mniejsza liczba mieszkańców. Często przyczyną złego klimatu akustycznego wokół zakładów przemysłowych jest ich niewłaściwa lokalizacja w stosunku do obiektów sąsiadujących.

Zadania ekologiczne

- Systematyczna kontrola zakładów przemysłowych, zwłaszcza zlokalizowanych w pobliżu na obszarach zamieszkałych lub w bezpośrednim ich sąsiedztwie.
- Egzekwowanie w zakładach przemysłowych zmian technologicznych w przypadku przekroczeń emisji hałasu (stosowania obudów dźwiękochłonnych, ekranów oraz tłumików akustycznych).
- Utworzenie pasów zwartej zieleni ochronnej lub innych form ochronnych wokół obiektów szczególnie uciążliwych dla środowiska pod względem hałasu (również wokół kamieniołomów).
- Wyznaczanie stref buforowych pomiędzy nowoprojektowanymi centrami przemysłu i usług a terenami zabudowy mieszkaniowej,

4.7. Ochrona przyrody

Podstawowym aktem prawnym, regulującym zagadnienia o różnorodności biologicznej jest ustawa z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody. Ustawa dotyczy ochrony przyrody, co oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników, a w szczególności:

- dziko występujących roślin i zwierząt,
- siedlisk przyrodniczych,
- siedlisk gatunków chronionych roślin lub zwierząt,
- zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia,
- roślin lub zwierząt, objętych ochroną na podstawie odrębnych przepisów,
- przyrody nieożywionej,
- krajobrazu.

Ochrona przyrody ma na celu:

- utrzymywanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- zachowanie różnorodności biologicznej,
- zachowanie dziedzictwa geologicznego,
- zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin lub zwierząt wraz z siedliskami poprzez utrzymywanie lub przywracanie ich do właściwego stanu,
- utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu siedlisk przyrodniczych, a także innych zasobów przyrody i jej składników,
- kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody.

Ustawa o ochronie przyrody określa postępowanie, które powinno zapewnić realizację celów ustawy poprzez zadania:

- uwzględnianie wymagań ochrony przyrody w polityce ekologicznej państwa, programach ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju przyjmowanych przez organy jednostek samorządu terytorialnego,

- obejmowanie zasobów przyrody i jej składników formami ochrony przewidywanymi ustawą lub przepisami szczególnymi,
- opracowywanie i wykonywanie planów ochrony określonych w ustawie obszarów objętych ochroną oraz programów ochrony gatunków i ich siedlisk.

Zagadnienia związane z ochroną przyrody pojawiają się ponadto w innych ustawach, z których najważniejsze to Ustawa o lasach z dnia 28 września 1991 r. z późniejszymi zmianami, Ustawa Prawo łowieckie z dnia 13 października 1995 r. z późniejszymi zmianami, ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. oraz ustawa Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r.

Ochrona zasobów przyrody ma prowadzić do zachowania istniejącego jej stanu (różnorodności gatunkowej) oraz stwarzania warunków do jak najlepszego rozwoju. Uwzględniając konieczność ochrony zasobów przyrody określono **cel ekologiczny**:

Zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych oraz wzrost lesistości powiatu.

Dla osiągnięcia postawionego celu określono kierunki działań ekologicznych:

- Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych.
- Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt.
- Ochrona lasów.

4.7.1. Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych

Rozwój gospodarczy powiatu pociąga za sobą niebezpieczeństwo degradacji obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, z tego względu ważne jest połączenie systemu rozwoju obszarów cennych przyrodniczo z rozwojem społeczno-gospodarczym.

W granicach powiatu chrzanowskiego zlokalizowane są istniejące rezerwaty przyrody: Ostra Góra (gmina Trzebinia), Góra Bukowica i Lipowiec (gmina Babice), Dolina Potoku Rudno (gmina Alwernia) oraz kilka proponowanych: Wzgórze Grodzisko i Wzgórze Żelatowa (gmina Chrzanów), Grodzisko (gmina Babice), Czyżówka, Padoły, i Puszcza Dulowska (gmina Trzebinia). Obszar powiatu znajduje się częściowo w zasięgu trzech parków krajobrazowych, należących do Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych: Park Krajobrazowy Dolinki Krakowskie, Tenczyński Park Krajobrazowy oraz Rudniański Park Krajobrazowy oraz ich wspólna otulina stanowiąca Obszar Chronionego Krajobrazu.

Zadania ekologiczne

- Realizacja opracowanych planów ochrony obszarów chronionych na terenie powiatu.
- Prowadzenie działań ochronnych na poszczególnych obszarach oraz dla obiektów poddanych ochronie konserwatorskiej według planu ochrony rezerwatów lub według zapisów w aktach powołujących pomniki przyrody i stanowiska dokumentacyjne.
- Wspieranie gmin w ustanawianiu użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych na terenach rolniczych, gdzie występują pozostałości ekosystemów i cennych fragmentów krajobrazu;
- Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych;
- Przygotowanie planu zabiegów konserwacyjnych i pielęgnacyjnych parków oraz pomników przyrody.
- Tworzenie nowych form ochrony przyrody.
- Utrzymanie i przebudowa oraz budowa ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych, ścieżek rowerowych,
- Poprawa stanu starodrzewia, zabytkowych założeń zieleni (zespoły dworskie, tereny przykościelne, cmentarze i inne).
- Określenie sposobu korzystania z terenów objętych ochroną.
- Uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego selektywnego dostępu do terenów wyjątkowo cennych przyrodniczo.
- Przeciwdziałanie rozwojowi budownictwa mieszkalnego i rekreacyjnego na terenach chronionych.

- Objęcie ochroną walorów krajobrazowych terenów otwartych w otoczeniu dużych miast i w obszarach wiejskich.

4.7.2. Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt

Najbardziej wskazaną, możliwą do zastosowania i skuteczną formą ochrony fauny i flory oraz zbiorowisk roślinnych jest ochrona ich siedlisk. Celem ochrony gatunkowej jest zabezpieczenie dziko występujących gatunków zwierząt szczególnie rzadkich i zagrożonych wyginięciem oraz zachowanie różnorodności gatunkowej roślin.

Zadania ekologiczne

- Przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej, celem wskazania cennych przyrodniczo siedlisk, które należy wyłączyć np. z zalesiania.
- Ochrona naturalnych siedlisk, stanowisk chronionych gatunków roślin i zwierząt,
- Wykorzystywanie inwentaryzacji przyrodniczych w planach zagospodarowania przestrzennego gmin.
- Ochrona siedlisk flory i zbiorowisk roślinnych.
- Opracowania planów ochrony siedlisk gatunków fauny i flory, które są zagrożone.
- Wzmoczona ochrona, w tym zachowanie lub odtwarzanie obszarów występowania chronionych gatunków fauny, szczególnie rzadkich i zagrożonych.
- Ochrona tras migracyjnych.
- Utrzymanie wysokiej jakości (czystości) środowiska.
- Brak lokalizacji inwestycji w terenach wzmoczonej ochrony fauny.
- Likwidowanie lub ograniczanie barier ekologicznych.
- Zabezpieczenie funkcjonowania parków krajobrazowych, w tym warunków do swobodnego przemieszczania się zwierząt wewnątrz i poza parkiem.
- Zachowanie przejść i przepustów pod autostradą oraz budowa nowych przejść,
- Utrzymanie oraz poprawa stanu ekosystemów wodnych i od wody zależnych w szczególności zmiana struktury zarybiania wód poprzez wprowadzanie rodzimych gatunków ryb,
- Dokarmianie zwierząt dziko żyjących.

4.7.3. Ochrona lasów

Istniejące na terenie powiatu duże obszary leśne wymuszają podjęcie zdecydowanych działań ochronnych istniejących zasobów w celu zachowania ich funkcji (przyrodniczej, społecznej i gospodarczej).

Zasady korzystania z lasów i ich ochrony reguluje Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach. Gospodarka leśna polega na urządzaniu, ochronie i zagospodarowaniu lasu, utrzymaniu i powiększaniu zasobów i upraw leśnych, gospodarowaniu zwierzyną, pozyskiwaniu określonych produktów (zwłaszcza drewna, płodów runa leśnego, zwierzyny) i sprzedaży tych produktów w stanie nieprzerobionym, a także na realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu. Do ustawy wprowadzono pojęcie „trwale zrównoważonej gospodarki leśnej” jako działalności zmierzającej do ukształtowania struktury lasów i ich wykorzystania w sposób i w tempie zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego, żywotności i zdolności wypełniania wszystkich istotnych funkcji, obecnie i w przyszłości, bez szkody dla innych elementów środowiska. Celem głównym w zakresie ochrony lasów jest wzrost lesistości powiatu.

Zadania ekologiczne

- Opracowanie i wdrożenie powiatowego planu zwiększenia lesistości.
- Prowadzenie zalesiania równoległe z działaniami prowadzącymi do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów i poprawy struktury wiekowej drzewostanów.
- Opracowanie wieloletniego programu zalesienia nieużytków oraz jego wdrażanie.

- Zalesianie gruntów porolnych.
- Prowadzenie stałego monitoringu środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (choroby, szkodniki).
- Szkolenia prywatnych właścicieli lasów na temat prawidłowych zasad gospodarki leśnej.
- Zwiększenie nadzoru nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa.
- Finansowanie zadań wynikających z ustawy o lasach dla lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa.
- Wprowadzenia organizacji ruchu turystycznego i urządzeń turystycznych w lasach, aby turystyka i rekreacja nie kolidowały w spełnianiu przez lasy funkcji ekologicznych.

4.8. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo Ochrony Środowiska jest podstawowym aktem prawnym normującym zagadnienia związane z ochroną przed polami elektromagnetycznymi. Zgodnie z treścią zapisów ustawy, ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu poziomów pól elektromagnetycznych na poziomie nie przekraczającym dopuszczalnego, a w przypadku ich przekroczenia - na obniżeniu wartości tych pól przynajmniej do wartości dopuszczalnych.

Istotnym elementem prawnym mającym wpływ na kształtowanie zakresu i skali oddziaływania źródeł promieniowania elektromagnetycznego na środowisko jest procedura lokalizacji i realizacji inwestycji. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dn. 24.09.2002 (Dz.U. Nr 179, poz. 1490 z 2002) określono przedsięwzięcia mogące oddziaływać znacząco na środowisko. Dokonano jednocześnie podziału na te, które są objęte obowiązkiem wykonania raportu oddziaływania na środowisko i te, dla których taki raport może być wymagany w procesie postępowania lokalizacyjnego i budowy. W kompetencjach Starosty znajdują się inwestycje, dla których raport może być wymagany w procesie lokalizacji i budowy i należą do nich:

- stacje elektroenergetyczne lub linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV,
- instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne, emitujące pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitujące pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz.

Starosta uczestnicząc w procesie uzgadniania warunków zabudowy wymienionych. Instalacji, jak również w procesie uzgadniania dokumentów planistycznych powinien unikać konfliktowych lokalizacji.

Uwzględniając konieczność ochrony przed polami elektromagnetycznymi
określono *cel ekologiczny*:

Utrzymanie wartości pól elektromagnetycznych na poziomie nie przekraczającym dopuszczalnego, a w przypadku ich przekroczenia - obniżenie wartości tych pól do wartości dopuszczalnych.

Zadania ekologiczne:

- Przeprowadzenie pełnej inwentaryzacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego. Przedstawiona w ocenie stanu środowiska inwentaryzacja źródeł jest nie pełna. Szczególnie dotyczy to operatorów sieci komórkowych, gdzie tempo powstawania nowych obiektów jest znaczące.
- Gromadzenie danych zawierających informacje o źródłach promieniowania oraz o stwierdzonych przekroczeniach dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych z podziałem na tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową i tereny dostępne dla ludności wykorzystując dane z państwowego monitoringu środowiska.

- Utworzenie rejestru obszarów, na których stwierdzono występowanie przekroczenia wielkości dopuszczalnych pól elektromagnetycznych wraz z analizą konieczności uchwalenia obszarów ograniczonego użytkowania.
- Uzyskanie pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych dla instalacji pozostających w gestii Starosty, do końca 2005 roku.
- Przeprowadzenie weryfikacji, przez WIOŚ Kraków, uzyskanych pozwoleń na emitowanie pól elektromagnetycznych przez istniejące dzisiaj instalacje. Informacje o obszarach występowania ponadnormatywnych pól elektromagnetycznych powinny znaleźć swoje odzwierciedlenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

4.9. Edukacja ekologiczna

Ogólne zobowiązania do prowadzenia edukacji ekologicznej określa ustawa Prawo ochrony środowiska. Ustanawia ona obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach kształcenia ogólnego we wszystkich typach szkół. Obowiązek popularyzacji ochrony środowiska adresowany jest również do wszystkich środków masowego przekazu.

Uwzględniając konieczność prowadzenia akcji edukacyjnej określono *cel ekologiczny*:
Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

Zadania ekologiczne

- Stworzenie i realizacja programu edukacji ekologicznej dla szkół.
- Utworzenie ośrodków edukacji ekologicznej.
- Utrzymanie i rozbudowa ścieżek ekologicznych, rowerowych i tras turystycznych.
- Organizowanie konkursów promujących racjonalne korzystanie ze środowiska.
- Wdrożenie systemu zarządzania środowiskowego.
- Promowanie walorów krajobrazowo-przyrodniczych Powiatu Cchrzanowskiego.

4. 10. Gospodarka odpadami

Zasady gospodarowania odpadami z podziałem na sektor komunalny, gospodarczy i sektor odpadów niebezpiecznych zostały szczegółowo omówione w Planie Gospodarki Odpadami dla Powiatu Chrzanowskiego, opracowanym przez IGSMiE PAN. Poniżej przedstawiono główne założenia systemu przyjętego w wymienionym planie.

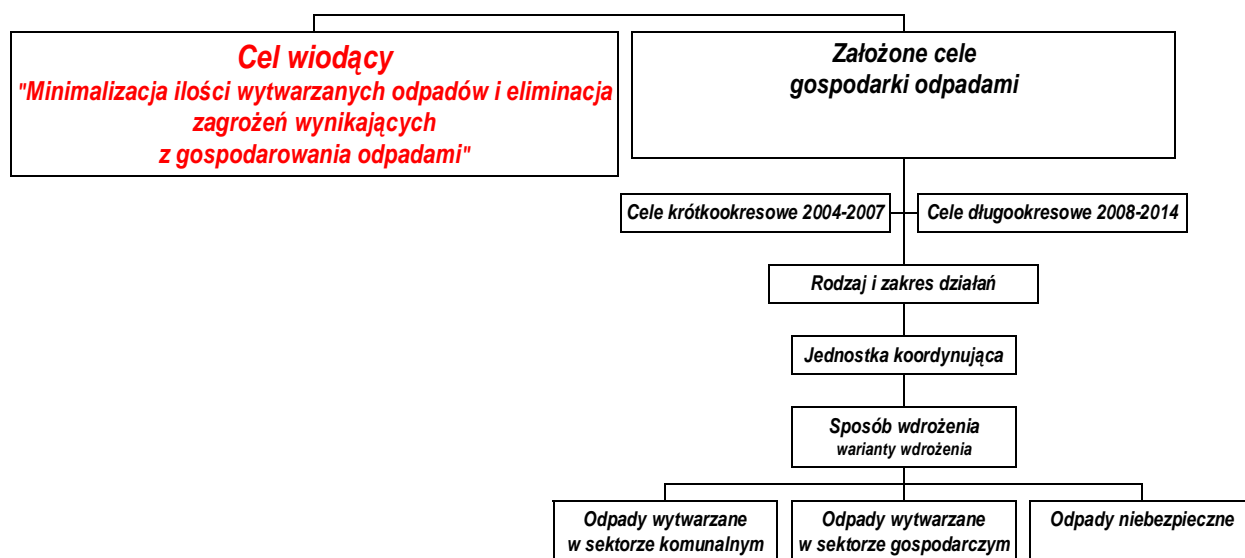
Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Chrzanowskiego, został opracowany w trybie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie środowiska i obejmuje wszystkie rodzaje odpadów powstających na terenie powiatu.

Podstawowym zadaniem, do zrealizowania w najbliższych czterech latach, jest uporządkowanie gospodarki odpadami w powiecie. W szczególności dotyczy to odpadów pochodzących z sektora gospodarczego i komunalnego oraz inwestycji związanych z likwidacją dzikich wysypisk i prawidłową eksploatacją składowisk odpadów z sektora gospodarczego i z sektora komunalnego. Uporządkowanie gospodarki odpadami jest działaniem warunkującym realizację celu podstawowego w przyjętym systemie gospodarki odpadami, jakim jest osiągnięcie obowiązujących standardów w gospodarce odpadami.

Szczególną uwagę zwrócono w Planie na możliwość realizacji na terenie powiatu zadań i założeń przyjętych w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Małopolskiego oraz w „Nowej Polityce Ekologicznej Państwa”. Wymienione działania są zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju. Do zasad zrównoważonego rozwoju nawiązuje również „Strategia

Rozwoju Województwa Małopolskiego”. Jednym z celów operacyjnych w ramach Strategii jest „kompleksowe zagospodarowanie odpadów oparte na europejskich i światowych standardach”.

Przyjęty w Planie system gospodarki odpadami, wraz ze szczegółowo wyznaczonymi celami i działaniami, krótko- i długookresowymi, umożliwia włączenie się Powiatu Chrzanowskiego do zadań inwestycyjnych planowanych do realizacji w Województwie Małopolskim, w ramach 13 obszaru gospodarowania odpadami do roku 2010 i w ramach 8 obszaru do roku 2014 (wg WPGO), obsługiwane przez ponadlokalny Zakład Zagospodarowania Odpadów (ZZO).

Rys. 4.1. Schemat systemu gospodarki odpadami w Powiecie Chrzanowskim.

Powiatowy Plan gospodarki odpadami ustala politykę i wyznacza cele w zakresie gospodarki odpadami. Polityka gospodarki odpadami w Powiecie Chrzanowskim jest zgodna z ogólnymi zasadami hierarchii w zakresie gospodarki odpadami obowiązującymi w Polsce oraz Unii Europejskiej i polega na:

- zapobieganiu powstawaniu odpadów lub ograniczaniu ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko (wytwarzanie odpadów należy ograniczać w możliwie największym stopniu podczas produkcji, przekształcania, transportu i konsumpcji dóbr i towarów),
- zapewnieniu zgodnego z zasadami ochrony środowiska odzysku, w tym recyklingu materiałowego i organicznego, np. kompostowania oraz spalania połączonego z odzyskiem energii (zastosowanie odpowiednich działań na rzecz zwiększenia poziomu odzysku z jednoczesną minimalizacją odpadów poddawanych unieszkodliwianiu),
- zapewnieniu zgodnego z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwiania odpadów np. poprzez składowanie (składowanie odpadów powinno stanowić ostateczną metodę unieszkodliwiania odpadów, po wykorzystaniu wszystkich innych możliwych metod odzysku lub unieszkodliwiania).